

คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๕/๒๕๕๔

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ ว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ความเป็นมาและข้อเท็จจริง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๑/๑๖ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๔ เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปความได้ว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของนายประยุทธ์ มหากิจศิริ ที่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา แล้ว พบว่ามีทรัพย์สินที่นายประยุทธ์ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีดังกล่าวเป็นจำนวนประกอบกับคำชี้แจงของนายประยุทธ์ไม่อาจรับฟังได้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงมีมติว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

พร้อมกันนี้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้เสนอข้อเท็จจริงรายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบกรณีดังกล่าวมาด้วย ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ และได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส (นางสุวิมล มหากิจ) และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ กรณีเข้ารับตำแหน่งดังกล่าว เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินแล้ว พบว่ามีทรัพย์สินที่นายประยุทธ์ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ดังต่อไปนี้

๑. เงินฝากในธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่นจำนวน ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้ ๑ ฉบับ ยอดเงิน ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ รวมทั้งสิ้น ๒๖,๘๘๕,๒๕๐.๕๕ บาท

LIRT

๒. เงินฝากในธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่นของนางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรส จำนวน ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ ยอดเงิน ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ รวมทั้งสิ้น ๓๕๐,๓๕๘,๕๗๕.๕๘ บาท

๓. เงินฝากในธนาคารพาณิชย์ของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จำนวน ๑ บัญชี ได้แก่ บัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาจตุรเมือง เลขที่ ๐๕๘-๑-๑๐๐๘๖-๐ ชื่อบัญชีนายเฉลิมชัย มหากิจศิริ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จำนวนเงิน ๒๐๐,๕๘๔.๘๔ บาท

๔. ที่ดินของนายประยุทธ มหากิจศิริ จำนวน ๕ แปลง เนื้อที่รวม ๗๑ ไร่ ๑๐ $\frac{๔}{๑๐}$ ตารางวา

๕. ที่ดินของนางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรส จำนวน ๒๑ แปลง เนื้อที่รวม ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตารางวา

๖. ที่ดินของนายเฉลิมชัย มหากิจศิริ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จำนวน ๒ แปลง เนื้อที่รวม ๑ ไร่ ๑ งาน ๕๖ ตารางวา

๗. รถยนต์ของนายประยุทธ มหากิจศิริ จำนวน ๓ คัน ได้แก่ รถยนต์ฮอนด้า ฟรีดุด หมายเลขทะเบียน ๗ว - ๗๕๒๑ กรุงเทพมหานคร รถยนต์บีเอ็มดับเบิลยู ๓๑๖ หมายเลขทะเบียน ๘จ - ๖๓๑๘ กรุงเทพมหานคร และรถยนต์เบนซ์ ๒๘๐ เอส หมายเลขทะเบียน ๓ก - ๘๓๓๓ กรุงเทพมหานคร

๘. บ้านพักอาศัยของนางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรส จำนวน ๑ หลัง ได้แก่ บ้านเลขที่ ๕๓/๕๘ ถนนบางนา - ตราด กม. ๑๕ ตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า บ้านพักอาศัย และยานพาหนะเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าหรือจำนวนไม่มากนัก และค่าชี้แจงของนายประยุทธสามารถรับฟังได้ นายประยุทธจึงมิได้ตั้งใจปกปิดรายการทรัพย์สินดังกล่าว

ส่วนรายการเงินฝากและที่ดินของนายประยุทธ และของคู่สมรส นั้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พิจารณาดังนี้

๑. บัญชีเงินฝากจำนวน ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงินอีก ๑ ฉบับ เป็นจำนวนเงิน ๒๖,๘๘๕,๒๔๐.๕๕ บาท ซึ่งนายประยุทธชี้แจงว่ามีไว้เพื่อใช้หมุนเวียนในธุรกิจ และไม่ได้เก็บไว้กับตนเอง ทั้งยังจำไม่ได้ว่ามีบัญชีอยู่ทั้งหมดจำนวนเท่าใด จึงรอกกรายการทรัพย์สินไปเท่าที่จำได้ ซึ่งเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาเปรียบเทียบกับจำนวนบัญชีเงินฝากที่แสดงไว้แล้ว เห็นว่า มีจำนวนต่างกันมาก (เกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินที่แสดงไว้) นอกจากนี้ ยังปรากฏว่าเป็นบัญชีเงินฝากกระแสรายวันถึง ๔ บัญชี ซึ่งในการประกอบธุรกิจ นักธุรกิจย่อมจะ

ต้องส่งจ่ายเช็คเบิกถอนเงินจากบัญชีกระแสรายวันเหล่านี้อยู่เสมอ และย่อมต้องทราบดีว่าตนมีบัญชีเงินฝากอื่นๆ นอกเหนือจากที่แสดงรายการไว้ ดังนั้น หากนายประยูทธตั้งใจจะแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามที่มีอยู่โดยถูกต้องแล้ว คงจะไม่เกิดกรณีที่ตรวจพบรายการบัญชีเงินฝากเพิ่มเป็นจำนวนมากเช่นนี้

๒. นายประยูทธแสดงรายการว่ามีบัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรสจำนวน ๒ บัญชี เป็นจำนวน ๔๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่จากการตรวจสอบพบว่ามีบัญชีเงินฝากที่มีได้แสดงไว้ จำนวน ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงินอีก ๒ ฉบับ เป็นจำนวนเงินถึง ๓๕๐,๓๕๘,๕๗๕.๕๘ บาท ซึ่งนายประยูทธชี้แจงว่ากลุ่มสมรสมีธุรกิจเป็นของตนเอง จึงมีบัญชีเงินฝากเพื่อใช้ในธุรกิจตามปกติและเก็บเงินบางส่วนไว้เป็นส่วนตัว โดยไม่แจ้งให้ตนทราบ จึงไม่ได้แจ้งไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่า นอกจากจำนวนบัญชีเงินฝากที่ตรวจจะมีมากกว่าที่แสดงรายการไว้อย่างเห็นได้ชัดแล้วจำนวนเงินที่ตรวจพบก็มีมากกว่าที่แสดงรายการหลายเท่าตัว และเป็นเงินหลักร้อยล้านบาท คำชี้แจงของนายประยูทธ มหาภิกษิริ ที่ว่ากลุ่มสมรสมีบัญชีเงินฝากไว้ใช้ในธุรกิจตามปกติและเก็บเงินเป็นส่วนตัวโดยไม่แจ้งให้ทราบนั้น ย่อมเป็นการยิวินิจฉัยโดยทั่วไปจะเชื่อถือว่าบุคคลผู้เป็นนักธุรกิจเช่นเดียวกับนายประยูทธจะไม่ทราบถึงจำนวนในบัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรสของตนซึ่งมีจำนวนเกือบสี่ร้อยล้านบาท คำชี้แจงของนายประยูทธจึงฟังไม่

๓. นายประยูทธมิได้แสดงรายการที่ดินของตน ซึ่งหมายความว่านายประยูทธแสดงว่าไม่มีที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง แต่จากการตรวจสอบพบว่านายประยูทธมีที่ดินจำนวน ๕ แปลง เนื้อที่ ๗๑ ไร่ ๑๐ $\frac{๔}{๑๐๐}$ ตารางวา ซึ่งนายประยูทธชี้แจงว่ากลุ่มสมรสเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินและผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิในที่ดินไว้หลายที่ ทำให้จำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นกี่แปลง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าคำชี้แจงของนายประยูทธบ่งชี้ให้เห็นได้ว่านายประยูทธทราบดีว่าที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนมีอีกหลายแปลง หากพยายามที่จะแสดงรายการที่ดินเหล่านี้ในการยื่นบัญชีก็สามารถตรวจสอบรวบรวมได้โดยไม่ยากนัก การที่นายประยูทธมิได้แสดงรายการของตนเองทั้งๆ ที่ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๔. นายประยูทธแสดงรายการที่ดินของกลุ่มสมรสว่ามีจำนวน ๑๔ แปลง เนื้อที่รวม ๖๐ ๑ งาน ๗ $\frac{๖}{๑๐๐}$ ตารางวา แต่จากการตรวจสอบพบว่ากลุ่มสมรสมีที่ดินที่มีได้แสดงรายการไว้อีกจำนวน ๒๑ แปลง เนื้อที่ ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตารางวา ซึ่งนายประยูทธชี้แจงว่ากลุ่มสมรสเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินและเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารสิทธิในที่ดินไว้หลายที่ ทำให้ตนจำไม่ได้ว่ามีที่ดินทั้งสิ้นจำนวน

เท่าใด คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าจำนวนและเนื้อที่ของที่ดินที่ตรวจสอบพบมีมากกว่าจำนวนและเนื้อที่ของที่ดินที่นายประยุทธ์แสดงรายการไว้เป็นจำนวนมาก ไม่น่าเชื่อว่านายประยุทธ์จะไม่ทราบว่าคุณสมบัติของตนมีที่ดินจำนวนมาก คำชี้แจงของนายประยุทธ์จึงรับฟังไม่ได้ เพราะนายประยุทธ์สามารถที่จะตรวจสอบเอกสารให้ถูกต้องตามที่มืออยู่จริงได้ แต่ไม่ดำเนินการ

อนึ่ง นายประยุทธ์ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓ โดยมีได้แสดงรายการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตรวจสอบเพิ่มเติมดังกล่าวข้างต้นไว้ด้วย แต่ต่อมาภายหลังจากที่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว จึงได้รวบรวมเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวไปยื่นเพิ่มเติม

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า

๑. นายประยุทธ์ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๒. นายประยุทธ์ มหากิจศิริ พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้นายประยุทธ์ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งนายประยุทธ์ได้ยื่นคำชี้แจงโดยหนังสือ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ และคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจง ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๔ พร้อมด้วยเอกสารประกอบจำนวน ๕๗ รายการ

ต่อมาคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณาคดีโดยเปิดเผยเพื่อฟังคำเบิกความของทั้งสองฝ่ายและพยาน เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ นายประยุทธ์ได้นำพยานเข้าเบิกความเพียงปากเดียว ได้แก่ นางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรสของนายประยุทธ์ ส่วนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเบิกความยืนยันข้อเท็จจริงตามคำร้อง หลังจากนั้นทั้งสองฝ่ายได้แถลงปิดคดี ซึ่งรายละเอียดของคำชี้แจงก็ดี คำเบิกความของบุคคลต่างๆ ก็ดี รวมทั้งคำแถลงการณ์ด้วยวาจาและด้วยหนังสือดังกล่าวข้างต้นก็ดี จะปรากฏในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ เรื่องเดียวกันนี้ คำวินิจฉัยส่วนตนฉบับนี้จะไม่ขอลงรายละเอียดดังกล่าว แต่ในการวินิจฉัยจะยกขึ้นมาพิจารณา วิเคราะห์ เปรียบเทียบหาเหตุและผลเพื่อชี้แจงนำหนักพยานหลักฐานเป็นประเด็น ๆ ไป อย่างไรก็ตาม ในคำแถลงการณ์ปิดคดีของนายประยุทธ์นั้น เห็นว่ามีข้อต่อสู้ในประเด็นสำคัญพอสรุปได้ ๕ ข้อ และสมควรแสดงไว้ ณ ที่นี้ ดังนี้

๑. การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนไม่ใช่การยื่นบัญชีตามรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการยื่นบัญชีตามพระราชบัญญัติการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. กรณีของตนไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เนื่องจากตนพ้นจากตำแหน่งแล้ว

๓. คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญทำให้มติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๔. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้นำมาตรา ๑๕ มาใช้กับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ เพราะพระราชบัญญัติดังกล่าวรองรับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่

๕. ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไปตามมาตรา ๑๓๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เนื่องจากไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

๖. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติฝ่าฝืนระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๐ กล่าวคือ ไม่เปิดโอกาสให้ตนได้ชี้แจงด้วยตนเอง เพื่อนำพยานหลักฐานมาแสดง

๗. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติฝ่าฝืนระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๒ เพราะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันแล้ว จึงต้องถือว่าเป็นการฟ้องคดีเมื่อขาดอายุความ

๘. การจงใจยื่นบัญชีด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ผู้ยื่นจะต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงในขณะที่ยื่นบัญชีซึ่งข้อเท็จจริงจากคำเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญปรากฏชัด คู่สมรสไม่ประสงค์จะแจ้งทรัพย์สินของตนและของคู่สมรส ประกอบกับระยะเวลากระชั้นชิดมาก ทำให้ไม่มีเวลาตรวจสอบ ตนจึงไม่ทราบว่ายังมีทรัพย์สินอื่นที่ยังไม่แจ้ง ซึ่งตนไม่มีความจำเป็นต้องปกปิดทรัพย์สินแต่อย่างใด เพราะเป็นทรัพย์สินที่สามารถตรวจสอบได้อยู่แล้ว จึงไม่อาจฟังได้ว่า ตนจงใจยื่นบัญชีอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามมาตรา ๒๕๕

๘. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต้องการมุ่งขจัดผู้ทุจริตในการบริหารบ้านเมือง การถอดถอนออกจากตำแหน่ง และมีให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี จึงสมควรใช้กับ ผู้ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้วางหลักการ ใช้มาตรา ๒๕๕ ว่า การไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่มีได้ทำให้ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ มิใช่ การจงใจยื่นบัญชีอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ นอกจากนี้สมาชิกวุฒิสภา หลายท่านก็ยื่นบัญชีขาดตกบกพร่องเช่นเดียวกับตน แต่ได้รับการผ่อนปรนให้แก้ไขข้อบกพร่องได้

คำวินิจฉัย

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง” ได้ขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ถูกร้อง” จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วย ข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ แต่ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะกล่าวสรุปใน ประเด็นหลักว่า ตนมิได้จงใจยื่นบัญชีอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงตามนัยมาตรา ๒๕๕ ของ รัฐธรรมนูญ นั้น ผู้ถูกร้องได้ต่อสู้คำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ด้วยการหยิบยกข้อกฎหมายบางประการขึ้นอ้างอิง ซึ่งข้อโต้แย้งเหล่านี้มีลักษณะเป็นประเด็นเบื้องต้น ทางกฎหมาย ซึ่งหมายความว่า หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้เป็นคุณแก่ผู้ถูกร้องแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญ ก็จะต้องยกคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทันที โดยไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยชี้ขาดประเด็นหลักอันเป็นสาระสำคัญของเรื่องที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติเสนอมาแต่อย่างใด ดังนั้น ประเด็นข้อกฎหมายเหล่านี้จึงควรได้รับการพิจารณา วินิจฉัยในเบื้องต้นเสียก่อน ดังต่อไปนี้

๑. ผู้ถูกร้องอ้างว่า กรณีของผู้ถูกร้องไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเพราะผู้ถูกร้อง เข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาก่อนที่รัฐธรรมนูญจะมีผลใช้บังคับ และในขณะนั้นคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก็ยังมีได้กำหนดระเบียบอันจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้ผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน โดยมีได้กำหนดข้อยกเว้นใดๆ ไว้สำหรับกรณี ของผู้ที่เข้ารับตำแหน่งก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ อีกทั้งมาตรา ๓๒๑ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ยังได้บัญญัติ “ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ... เป็นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ...ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้...จนกว่าจะมีการ

LIRT

แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ... ขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จึงเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีเจตนารมณ์แนชัดที่จะนำหมวด ๑๐ ว่าด้วยการตรวจสอบก อำนารัฐ ส่วนที่ ๑ มาใช้บังคับโดยทันทีและโดยตรงกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกคนรวมถึง ผู้ซึ่งเข้ารับตำแหน่งก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญและยังคงดำรงตำแหน่งนั้นอยู่ในวันดังกล่าว ค าระบบการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจึงมีผลใช้บังคับแทนที่ระบ ีที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิก ผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยปริยาย

ส่วนการกำหนดระเบียบสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ นั้น ก็ได้เป็นเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะต้องปฏิบัติตามก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติหน้าที่แต่อย ่ เพราะในขณะนั้นยังคงมีระเบียบเดิมใช้บังคับได้อยู่ ข้อสำคัญคือ ข้อเท็จจริงตามที่กล่าวมานี้ เป็นเรี ่ เข้าใจและยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการเมืองโดยไม่ปรากฏว่ามีการโต้แย้งจากผู้ใดก่อนที่เรื่ องจ ่ เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และศาลรัฐธรรมนูญก็ได้เคยวินิจฉัยชี้ขาดไว้แล้วว่า ผู้ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งเข้ารับตำแหน่งก่อนวันที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้และยังคง ดำรงตำแหน่งนั้นอยู่ในวันดังกล่าวให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๔๓ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่ง ่ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายอนันต์ ศวัสตนา ่ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๒/๒๕๔๓ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ ่ วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายสุขุม เชิดชื่น จงใจไม่ยื่นเอกสารประ ่ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

๒. ผู้ถูกร้องอ้างต่อไปว่า ตนไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ เพราะ ได้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว กรณีจึงต้องด้วยมาตรา ๒๕๔ มิใช่มาตรา ๒๕๕ ตามที่ผู้ร้อ

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๒๕๕ นั้น เป็นคำ และกะทัดรัด แต่มีความหมายกว้างและครอบคลุมถึงผู้ที่กำลังดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่และ ่ พ้นจากตำแหน่งไปแล้วด้วย เพราะมาตราดังกล่าวนี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อรองรับมาตรา ๑ ่ และมาตรา ๒๕๒ เป็นการเฉพาะ และมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง เอง ก็ได้บัญญัติไว้โดยชัดแ ่ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่ง

LIRT

ทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตามในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่งแล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย ซึ่งในกรณีทั้งสองที่กล่าวนี้ ผู้ยื่นบัญชีย่อมเป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้วโดยปริยายนั่นเอง จริงอยู่ มาตรา ๒๕๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ กล่าวถึง “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง” ซึ่งวลีดังกล่าวไม่ปรากฏอยู่ ณ ที่ได้เลย ในมาตรา ๒๕๕ แต่ทั้งนี้ สามารถอธิบายได้ว่า เพื่อเป็นการตอกย้ำให้ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้วยังคงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีอีกหนึ่งหรือสองครั้ง แล้วแต่กรณี อยู่ดี แต่มิได้หมายความว่ากรณีที่ไม่มีวลีดังกล่าว อยู่ในมาตรา ๒๕๕ จะเป็นผลทำให้มาตรานี้ไม่ใช้บังคับกับผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ฉะนั้น เพื่อให้มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ของรัฐธรรมนูญ มีผลใช้บังคับได้อย่างจริงจัง จึงต้องแปลความ มาตรา ๒๕๕ ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ คือ ให้มีขอบเขตการใช้บังคับรวมถึงกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้วด้วย

ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า คำว่า “และ” ที่เชื่อมโยงโทษการให้พ้นจากตำแหน่งกับโทษการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนั้น หมายความว่า ผู้ที่จะถือว่าอยู่ในบังคับของมาตรา ๒๕๕ ได้ จะต้องเป็นผู้ที่สามารถรับโทษทั้งสองสถานนี้ควบคู่พร้อมกันไปได้เสมอ จะรับโทษเพียงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีสถานเดียวไม่ได้ พิจารณาดูแล้วเห็นว่า ข้อต่อสู้ตามที่กล่าวนี้ ไม่มีหลักตรรกะหรือเหตุผลใดๆ มาสนับสนุนได้ ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ถึงแม้ว่าการให้พ้นจากตำแหน่งจะเป็นโทษที่ใช้บังคับไม่ได้แล้วเนื่องจากไม่มีตำแหน่งใดๆ ที่จะให้พ้นได้อีกก็ตาม แต่ก็ยังมีโทษคงเหลืออยู่อีกสถานหนึ่ง คือ การห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี และย่อมไม่มีเหตุผลใดๆ ที่จะห้ามการลงโทษสถานนี้กับผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ในทางตรงกันข้าม หากไม่มีการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๒ เพราะเหตุที่ผู้นั้นได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก็ย่อมจะขาดเครื่องมือและบรรทัดฐานในการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๕ อันจะทำให้ระบบการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมืองไร้ผลโดยสิ้นเชิง

ผู้ถูกร้องอ้างว่า จะต้องนำมาตรา ๒๕๔ ของรัฐธรรมนูญ มาใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว มิใช่มาตรา ๒๕๕ พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๒๕๔ เป็นบทบัญญัติที่ไม่เกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สิน แต่เกี่ยวกับกรณีที่ปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ อันจะเป็นการถือว่าได้มีการกระทำความผิดเป็นการทุจริต จึงต้องมีการดำเนินคดีต่อศาลฎีกา

แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนมาตรา ๒๕๕ ก็ไม่เกี่ยวกับการมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติโดยการทุจริตหรือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เป็นเรื่องการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้ถูกต้องครบถ้วน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับวิธีการได้มาซึ่งทรัพย์สินว่าเป็นโดยทุจริตหรือไม่ เพราะฉะนั้น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เข้าข่ายมาตรา ๒๕๔ ของรัฐธรรมนูญ จะต้องถูกดำเนินคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่ผู้ที่ละเมิดมาตรา ๒๕๕ จะต้องรับโทษการให้พ้นจากตำแหน่ง และ/หรือโทษต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี โดยไม่จำเป็นต้องมีเหตุทำให้ผู้ละเมิดนั้นถูกดำเนินคดีตามมาตรา ๒๕๔ แต่อย่างไร ดังนั้น ข้ออ้างของผู้ร้องที่ว่า เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว กรณีจะต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เท่านั้น โดยผู้ร้องไม่อาจดำเนินการตามมาตรา ๒๕๕ กับผู้ถูกร้องได้ นั้น จึงรับฟังไม่ได้

๓. ผู้ถูกร้องอ้างว่า มติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้หนึ่งเข้าร่วมประชุมแล้วมีมติลงโทษผู้ถูกร้อง ขาดคุณสมบัติตามกฎหมายและต้องพ้นจากตำแหน่งทันทีโดยผลของกฎหมาย ซึ่งทำให้องค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่สมบูรณ์ ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่มีหลักฐานแสดงว่า ณ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑ คุณหญิงปรีญายังเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด และ ณ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๑ คุณหญิงปรีญายังเป็นกรรมการและผู้ทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด

พิจารณาแล้วเห็นว่า แท้ที่จริงแล้วข้ออ้างของผู้ถูกร้องมิใช่เป็นเรื่องการขาดคุณสมบัติ แต่เป็นเรื่องการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๗ ประกอบมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญต่างหาก อย่างไรก็ตามในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘/๒๕๕๔ ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้วว่าคุณหญิงปรีญาได้ลาออกจากกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด โดยถูกต้องตามกฎหมายภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งให้เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๒ กล่าว นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ได้ออกหนังสือรับรองการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัทให้เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒

อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกร้องอ้างว่ายังมีปัญหาเรื่องลงชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ ในงบดุลของบริษัทในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้ร้องชี้แจงว่าการลงชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีของบริษัท นั้น คุณหญิงปรีญามีได้ทำในฐานะเป็นลูกจ้างของบริษัทแต่อย่างใด เนื่องจากคุณหญิงปรีญาไม่มีความรู้ความสามารถทางด้านบัญชีและไม่เคยได้รับค่าจ้างและไม่เคยเป็นลูกจ้างของบริษัทแต่อย่างใด การลงนามในงบดุลเป็นการรับรองงบดุลของบริษัทตามแบบเท่านั้น คุณหญิงปรีญาได้แถลงเป็นหนังสือ

เกี่ยวกับบุคคลปี พ.ศ. ๒๕๕๒ นั้น ผู้ทำบัญชีได้นำเสนองบดุลดังกล่าวต่อคุณหญิงปรียาเพื่อลงนาม โดยชี้แจงว่าเป็นช่วงคาบเกี่ยวกัน เพราะคุณหญิงปรียายังเป็นกรรมการบริษัทอยู่จนถึงต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๒ จึงได้ลงนามไป ซึ่งการลงนามดังกล่าวก็มิได้ทำให้คุณหญิงปรียาเป็นลูกจ้างของบริษัท ส่วนการลงนามในงบดุลในฐานะกรรมการบริษัทคู่กับคุณหญิงวนิดา พุนศิริวงศ์ ก็เช่นเดียวกัน เนื่องจากคุณหญิงปรียายังเป็นกรรมการบริษัทอยู่จนถึงต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่คาบเกี่ยวกัน และการลงชื่อดังกล่าวก็มิได้ทำให้คุณหญิงปรียากลับมามีฐานะเป็นกรรมการบริษัทอีกแต่อย่างใด

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คำชี้แจงของผู้ร้องตามข้างต้นนี้ รับฟังได้ เพราะการแต่งตั้งกรรมการบริษัทเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้น และไม่ปรากฏว่าได้มีการประชุมเช่นว่านี้ เพื่อแต่งตั้งคุณหญิงปรียาให้กลับมาเป็นกรรมการบริษัทอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ได้ลาออกไปโดยถูกต้อง ตามกฎหมายก่อนแล้ว

ด้วยเหตุผลตามที่กล่าว จึงเห็นว่าคุณหญิงปรียา มิได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงไม่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับความถูกต้องสมบูรณ์ ตามกฎหมายขององค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ความชอบด้วยกฎหมายของกิจการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในกรณีที่ฟังได้ว่าคุณหญิงปรียากระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสอง

๔. ผู้ถูกร้องอ้างว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไม่ชอบด้วยระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งผู้ถูกร้องอ้างว่ายังมีผลใช้บังคับอยู่ตามมาตรา ๑๓๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กล่าวคือ

๔.๑ ผู้ร้องฝ่าฝืนระเบียบข้อ ๒๐ เพราะไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจง นำพยานบุคคล และพยานเอกสารมาชี้แจงต่อผู้ร้อง

๔.๒ ผู้ร้องฝ่าฝืนระเบียบข้อ ๒๒ เนื่องจากไม่ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในเวลา ๓๐ วัน ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ

ผู้ร้องต่อสู้ว่าระเบียบดังกล่าวสิ้นผลบังคับแล้วในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มีผลใช้บังคับ

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ได้บัญญัติ “ให้ (ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑) ใช้บังคับ ได้จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตจะมีผลใช้บังคับ”

ซึ่งทั้งนี้ เป็นการกำหนดอายุการใช้บังคับของระเบียบดังกล่าวโดยปริยาย จึงต้องถือว่าระเบียบนี้ใช้บังคับได้ถึงเพียงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ อันเป็นเวลาก่อนหน้าที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องแสดงไว้ในบัญชีที่ยื่น และหลังจากนั้นจะต้องนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาใช้แทน ส่วนมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ที่บัญญัติว่า “ให้บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ตามมาตรา ๑๓๐ ที่กล่าว หมายถึง ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ทั้งปวงที่มีได้ถูกกำหนดอายุการใช้บังคับไว้ จึงใช้บังคับได้ต่อไปโดยไม่จำกัดเวลาจนจะถูกยกเลิก ส่วนระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น เป็นกรณีเฉพาะที่แตกต่างกัน เพราะรัฐธรรมนูญเอง โดยมาตรา ๓ วรรคสอง ได้กำหนดอายุการใช้บังคับไว้แล้วโดยชัดแจ้งดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงต้องยึดถือรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศเป็นหลัก และต้องถือว่าระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้สิ้นสภาพบังคับไปด้วยเหตุนี้ จึงไม่มีระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๒ ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะต้องปฏิบัติตามอีกต่อไป

ผู้ถูกร้องอ้างอีกว่า การให้โอกาสในการชี้แจงด้วยวาจา นำพยานบุคคลและพยานเอกสารเข้าชี้ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในชั้นไต่สวนข้อเท็จจริง นั้น ผู้ร้องจะยึดถือปฏิบัติให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันกับกรณีอื่นๆ ตามนัยมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติวรรคหนึ่งว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และบัญญัติในวรรคสามว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง.... สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม.... ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” พิจารณาแล้วเห็นว่า การไต่สวนข้อเท็จจริง สรุปสำเนา และการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ

วินิจฉัยชี้ขาด นั้น เป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจก้าวล่วงเข้าไปได้ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่มีอำนาจเปรียบเทียบกรณีของผู้ถูกร้องรายนี้ กับกรณีของผู้ถูกสอบสวนรายอื่นซึ่งผู้ร้องไม่ได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด เพื่อตรวจสอบว่าผู้ร้องได้ใช้บรรทัดฐานเดียวกันในทุกกรณีหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในคดีนี้ ศาลก็ได้เปิดโอกาสให้ผู้ร้องชี้แจงแสดงความเห็น นำสืบพยานบุคคล และพยานเอกสารทั้งปวงตาม que ผู้ร้องต้องการ ทั้งนี้ ย่อมเป็นการชดเชยให้เพียงพอแล้ว

ด้วยเหตุผลตามที่กล่าว จึงเห็นว่าประเด็นและข้อกฎหมายที่ผู้ร้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในเบื้องต้นนั้น มีอาจรับฟังได้ และศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะดำเนินการวินิจฉัยชี้ขาดประเด็นหลักที่เป็นสาระสำคัญของเรื่องต่อไปได้

ประเด็นตามคำร้องมีอยู่ว่า ผู้ร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ความผิดหรือการละเมิดมาตราดังกล่าวที่ผู้ร้องถูกกล่าวหา นั้น มีองค์ประกอบดังนี้

๑. บัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบที่ยื่นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั้น มีข้อความอันเป็นเท็จ หรือผู้ยื่นได้ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๒. ผู้ยื่นบัญชี ฯ ได้กระทำการดังกล่าวด้วยความจงใจ

ประเด็นหลักที่ศาลรัฐธรรมนูญจำต้องวินิจฉัยชี้ขาดเป็นปัญหาข้อเท็จจริงผสมผสานกับข้อกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ไม่ปรากฏว่ามีปัญหาหรือข้อสงสัยใดๆ ในการที่จะสรุปว่าบัญชีทรัพย์สินที่ผู้ร้องยื่นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่ถูกต้อง หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง หรือว่าผู้ร้องได้ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กล่าวคือ ผู้ร้องไม่ได้แสดงทรัพย์สินดังต่อไปนี้ต่อผู้ร้อง

๑. ทรัพย์สินในนามของผู้ถูกร้อง

๑.๑ เงินฝากจำนวน ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๒๖ ล้านบาทเศษ

๑.๒ ที่ดินจำนวน ๕ แปลง รวมเนื้อที่ ๗๑ ไร่เศษ

๒. ทรัพย์สินในนามของกลุ่มสมรส

๒.๑ เงินฝากจำนวน ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๓๕๐

ล้านบาทเศษ

๒.๒ ที่ดินจำนวน ๒๑ แปลง รวมเนื้อที่เกิน ๑๗๒ ไร่เศษ

ข้อเท็จจริงตามที่กล่าวนี้เป็นเรื่องและผู้ร้องได้ตรวจสอบพบ และทั้งผู้ถูกร้องเองและคู่สมรสให้การยอมรับทุกประการ จึงถือได้ว่ามีองค์ประกอบแห่งความผิดตามมาตรา ๒๕๕ แล้ว ประการหนึ่ง ประเด็นต่อไปมีอยู่ว่า ผู้ถูกร้อง “จงใจ” ยื่นบัญชีอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรให้ทราบ หรือไม่ ซึ่งไม่ปรากฏว่ารัฐธรรมนูญได้นิยามคำว่า “จงใจ” ไว้ ณ ที่ใด

ผู้ร้องเห็นว่า กรณี “จงใจ” จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ยื่นบัญชีทรัพย์สินล่วงรู้หรือควรต้องล่วงรู้ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่ยังคงแจ้งเท็จหรือไม่ยอมแจ้ง ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์มูลเหตุจูงใจที่ทำให้แจ้งเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง

ในคำแถลงปิดคดี ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกร้องชี้แจงเป็นข้อต่อสู้ว่า “การจะมีความหมายซ่อนอยู่หรือเหินห่างว่าเจตนากระทำเสมอการจงใจจึงมิใช่แต่เพียงการกระทำโดยรู้สัจหรือจิตใจบังคับอธิปไตยเท่านั้น แต่จะต้องประกอบด้วยความมุ่งหมายต่อผลตามความหมายดังกล่าวอีกด้วย...” และว่า การจงใจตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ “เป็นการจงใจเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินประโยชน์จากทรัพย์สินจากการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่อันเป็นเหตุให้รั่วไหลผิดปกติ ซึ่งเป็นเจตนารมณ์และบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ความหมายของคำว่า “จงใจ” ดังเช่นที่ผู้ถูกร้องเข้าใจ นั้น เป็นความหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญตามหมวด ๑๐ เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินหนี้สิน มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ และโดยเฉพาะมาตรา ๒๕๕ ซึ่งเป็นบทกำหนดองค์ประกอบความผิด และ “โทษทางการเมือง” ที่จะตามมาสำหรับผู้ที่ไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือยื่นบัญชีอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ที่จะปกครองการเมืองโดยมุ่งขจัดผู้ทุจริตในการใช้อำนาจของรัฐตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างจริง แต่เพื่อให้สามารถบรรเทาหมายดังกล่าว รัฐธรรมนูญได้กำหนดมาตรการและขั้นตอนที่จำเป็นไว้อย่างเข้มงวดบางประการ มาตรการหนึ่งได้แก่ การบังคับให้ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น แสดงความสะอาด บริสุทธิ์ โปร่งใส และความพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้เสมอว่าตนมีทรัพย์สินหนี้สินจริงอย่างใดบ้างในวันที่ยื่นบัญชี ฯ แต่ครั้ง ทั้งนี้ โดยไม่มีกฎเกณฑ์ให้คำนึงถึงที่มาของทรัพย์สินและหนี้สินว่าได้มาก่อนหน้านั้น หรือในระหว่าง หรือภายหลังการดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือว่าไปโดยสุจริต หรือไม่ เป็นต้น เมื่อผู้ยื่นบัญชีรู้สำนึกถึงข้อเท็จจริงแล้วแต่ยังคงแจ้งเท็จหรือแจ้งไม่ตรงความเป็นจริงอีก หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ กรณีก็จะถือว่าเป็นการละเมิดมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีประเด็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจของรัฐโดยไม่ชอบหรือการทุจริตใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า “ทรัพย์สิน

ผู้ถูกร้อง ภรรยา และบุตร ไม่ว่าจะ เป็นบัญชีเงินฝาก โฉนดที่ดิน ตลอดจนตัวสัญญาใช้เงิน ต่างได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาทั้งสิ้น.... และเป็นทรัพย์สินที่สามารถตรวจสอบความมีอยู่จริงได้ทุกรายการ การกระทำของผู้ถูกร้องจึงไม่ต้องด้วยความหมายของคำว่า “จงใจ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕....” นั้น จึงเป็นข้ออ้างที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับเจตนารมณ์ที่แท้จริงของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

อย่างไรก็ดี ถึงแม้การ “จงใจ” ไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยเจตนาพิเศษหรือความมุ่งประสงค์พิเศษตามที่ได้อธิบายมาแล้วก็ตาม แต่การใช้คำว่า “จงใจ” นำหน้าถ้อยคำว่า “ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ” นั้น เป็นการสื่อความหมายว่า รัฐธรรมนูญประสงค์ที่จะกล่าวเน้นว่า ความรู้สำนึกของผู้ยื่นบัญชีต้องเป็นความรู้สำนึกที่แน่ชัดพอสมควร และจำต้องมีพยานหลักฐานชัดเจนหรือปราศจากข้อสงสัยมาแสดง ในกรณีที่พยานหลักฐานยังไม่ชัดเจนหรือยังเป็นที่ยสงสัยอยู่ เห็นว่า ไม่ควรวินิจฉัยให้เป็นโทษแก่ผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องอ้างต่อไปว่า การที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งทรัพย์สินในส่วนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตรวจพบนั้น ไม่ทำให้ผู้ถูกร้องหรือผู้ใดอื่นได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ จึงถือว่าไม่เป็นการจงใจปกปิดทรัพย์สิน

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เกณฑ์หรือบรรทัดฐานที่กล่าวนั้น เป็นวิธีวัดความจงใจวิธีหนึ่งที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้กำหนดขึ้นเอง เพื่อใช้ในการพิจารณาตัดสินว่ามีกรณี “จงใจ” ตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ หรือไม่ เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวไม่มีบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเห็นว่า เป็นเกณฑ์ที่ไม่มีผลผูกพันศาลรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดแต่อย่างใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมื่อการใช้เกณฑ์ดังกล่าวในบางกรณีอาจเป็นผลทำให้มาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญเจือจางลงได้ ในขณะที่การไม่ใช้เกณฑ์นี้ในกรณีอื่น อาจเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องโต้แย้งได้ว่าการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

จึงเหลือประเด็นสุดท้ายที่จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องล่วงรู้ถึงความมีอยู่ของทรัพย์สินของตนและคู่สมรส ในส่วนที่ไม่ได้แจ้งต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือไม่

เกี่ยวกับบัญชีเงินฝากธนาคารในนามของผู้ถูกร้องจำนวน ๘ บัญชีที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงในรายการทรัพย์สินนั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า มิใช่เพื่อใช้หมุนเวียนในธุรกิจและไม่ได้เก็บบัญชีไว้ที่ตนเอง อีกทั้งบางบัญชีไม่มียอดเคลื่อนไหว จึงทำให้ไม่ทราบว่ามียอดเหลืออยู่ในบัญชีเท่าใด พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นคำชี้แจงที่ไม่มีน้ำหนักพอรับฟังได้ เพราะผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจรายใหญ่ผู้หนึ่ง มีฐานะเป็นมหาเศรษฐี

มีโอกาสที่ต้องใช้เงินหมุนเวียนเป็นประจำในการทำธุรกิจตามปกติ จึงไม่น่าเชื่อว่าผู้ถูกร้องจะหลงลืมไป
ตนยังมีบัญชีเงินฝากอีก ๕ บัญชี ส่วนข้ออ้างที่ว่า ตนไม่ได้เป็นผู้เก็บบัญชีไว้วันนั้น ก็ขัดแย้งกับ
เบิกความต่อศาลของคู่สมรสที่ว่า คู่สมรสเองก็ไม่ได้เป็นผู้เก็บสมุดคู่ฝากบัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้อง
ดังนั้น จึงเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องทราบดีว่าตนมีบัญชีเงินฝากอย่างน้อยก็เกินกว่า ๑ บัญชีที่ตนได้แสดง
ในบัญชีรายการทรัพย์สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สำหรับที่ดินจำนวน ๕ แปลง เนื้อที่รวม ๗๑ ไร่เศษ ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติตรวจพบนั้น ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงว่าตนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินใดๆ เลย ข้อเท็จ
ปรากฏว่าที่ดินดังกล่าวตั้งอยู่ในจังหวัดใหญ่ๆ รวมสามจังหวัด เป็นที่ดินที่มีราคา ซึ่งผู้ถูกร้องไ
โดยการซื้อทุกแปลง จึงยากที่จะเชื่อว่าผู้ถูกร้องไม่ทราบหรือหลงลืมไปว่าตนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินจำนวน
ถึงแม้ว่าจะเป็นจริงตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่าคู่สมรสของตนเป็นผู้เก็บโฉนดที่ดินไว้ทั้งหมดก็ตาม

เกี่ยวกับบัญชีเงินฝากในนามของคู่สมรสนั้น ผู้ถูกร้องได้แสดงเพียง ๒ บัญชี จำ
๔๕ ล้านบาท แต่ไม่ได้แสดงอีกถึง ๒๓ บัญชี พร้อมด้วยตัวสัญญาใช้เงินอีก ๒ ฉบับ รวมเป็นเงินที่
เกือบ ๔๐๐ ล้านบาท สำหรับที่ดินในนามของคู่สมรสนั้น ผู้ถูกร้องแจ้งต่อคณะกรรมการป้องกัน
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่า คู่สมรสของตนมีที่ดิน ๒๔ แปลง รวมเนื้อที่ ๖๐ ไร่เศษ แต่คณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตรวจพบอีก ๒๑ แปลง รวมเนื้อที่ ๑๗๒ ไร่เศษ จึงเห็น
ทั้งบัญชีเงินฝากธนาคารและที่ดินของคู่สมรสที่ไม่ได้แจ้งรายการต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปร
การทุจริตแห่งชาตินั้น มีจำนวนมากกว่าทรัพย์สินที่แจ้งไว้หลายเท่าตัว อย่างไรก็ตาม ในชั้นการพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องเบิกความว่าตนเป็นคนกลัวภรรยา เมื่อภรรยาบอกว่ามีทรัพย์สินใด
ผู้ถูกร้องก็จะแจ้งต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามนั้น โดยผู้ถูก
ไม่กล้าสอบถามภรรยาว่าสิ่งที่ภรรยาบอกนั้นถูกต้องตรงตามความเป็นจริงหรือไม่ ดังนั้น ผู้ถูก
จึงไม่ทราบว่าภรรยายังมีทรัพย์สินที่ไม่ได้แจ้งอยู่ในขณะที่ยื่นบัญชีและไม่ทราบมาโดยตลอด จนได้รับ
จากผู้ร้อง ส่วนคู่สมรสของผู้ถูกร้องได้เบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่าเหตุที่ตนไม่แจ้งให้ผู้ถูก
ทราบถึงจำนวนทรัพย์สินที่ตนมีอยู่จริง เพราะเกรงว่าหากทราบแล้ว ผู้ถูกร้องอาจนำทรัพย์สินที่ไปด
ไปลงทุนทางธุรกิจ ซึ่งอาจจะมีผลเสียหายต่อครอบครัวได้

ข้ออ้างของผู้ถูกร้องประกอบกับคำเบิกความของคู่สมรสแสดงให้เห็นว่า มีกรณีที่ต้องยื่น
ทรัพย์สินและหนี้สินไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร หรือไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนจากคู่ส
ซึ่งในกรณีเช่นนี้น่าจะย่อมเกิดเป็นปัญหาขึ้นได้ที่จะวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกร้องมีความจงใจด้วยเหตุแต่เพียง
คู่สมรสของตนล่วงรู้ถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงเห็นว่า ในกรณีดังกล่าวเป็นการสมควรที่จะใช้เก
พิจารณาความจงใจในลักษณะที่เคร่งครัดกว่าในกรณีที่เป็นทรัพย์สินของตัวผู้ยื่นบัญชีเองเสียอีก

อย่างไรก็ดี ข้ออ้างที่ว่าผู้ถูกร้องเป็นคนกลัวภรรยา นั้น ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้เคยหยิบยกขึ้นอ้างในชั้นการไต่สวนของผู้ร้อง และหากเป็นจริงตามที่อ้างแล้ว คู่สมรสก็ไม่มีเหตุผลที่จะต้องกังวลว่าผู้ถูกร้องจะสามารถนำทรัพย์สินของตนไปลงทุนในธุรกิจใดโดยไม่ได้ได้รับความเห็นชอบจากตนก่อน นอกจากนั้นแล้วทรัพย์สินของคู่สมรสที่ไม่ได้แจ้งต่อผู้ร้องในกรณีนี้มีจำนวนมหาศาล กล่าวคือ มีเงินฝากธนาคารกับสัญญาตัวเงินจำนวนรวมเกือบ ๕๐๐ ล้านบาท และที่ดินเป็นจำนวนถึง ๒๑ แปลง ซึ่งทรัพย์สินที่ไม่ได้แจ้งเหล่านี้มีมูลค่าสูงกว่าทรัพย์สินประเภทเดียวกันที่ได้แจ้งไว้ถึงหลายเท่าตัว อีกทั้งปรากฏพยานหลักฐานว่า ผู้ถูกร้องและคู่สมรสได้ประกอบธุรกิจร่วมกันโดยมีหุ้นในบริษัทต่างๆ หลายบริษัท จึงเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องทราบถึงรายการทรัพย์สินของคู่สมรสที่ไม่ได้แจ้งไว้ในบัญชีทรัพย์สินที่ยื่นต่อผู้ร้องอย่างน้อยก็เป็นบางรายการ

นอกจากเรื่องการจงใจยื่นบัญชีทรัพย์สินเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบแล้ว ผู้ร้องยังได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกร้องต้อง “ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว” โดยที่โทษทางการเมืองดังกล่าวเป็นเรื่องที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เป็นการเฉพาะ จึงเห็นว่าเป็นประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดโดยปริยายด้วยว่าเวลาห้าปีของการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ จะต้องนับตั้งแต่วันที่เมื่อไร ข้อความที่เกี่ยวข้องในมาตรา ๒๕๕ มีว่า “เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” ส่วนโทษที่ให้พ้นจากตำแหน่งในกรณีที่มีการยื่นบัญชีอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น ให้เริ่ม “นับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว”

ในกรณีที่ผู้ถูกร้องยังดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ในวันที่ตรวจพบ วันที่พ้นจากตำแหน่งและวันที่ตรวจพบก็คือวันเดียวกันนั่นเอง ฉะนั้น จึงไม่มีปัญหาหรือข้อสงสัยใดๆ เกี่ยวกับการนับระยะเวลาห้าปี แต่ในกรณีที่ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้วในวันที่มีการตรวจพบ จะโดยการลาออกหรือเพราะครบวาระการดำรงตำแหน่ง หรือด้วยเหตุใดอื่นก็ตามที่ไม่เกี่ยวกับการให้พ้นจากตำแหน่งตาม มาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ วันที่พ้นจากตำแหน่งย่อมจะไม่ตรงกับวันที่ตรวจพบ จึงมีปัญหายู่ว่า จะเริ่มนับเวลาห้าปีตั้งแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจริงหรือวันที่ตรวจพบ

พิจารณาแล้วเห็นว่า จะต้องนับเวลาห้าปีตั้งแต่วันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งจริง ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลดังนี้

๑. มาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญใช้คำว่า “วันที่พ้นจากตำแหน่ง” โดยมีได้กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่ง ฉะนั้น การที่จะถือเอาวันที่พ้นจากตำแหน่งจริงเป็นวันเริ่มต้นของการนับเวลาห้าปี ก็หาได้เป็นการขัดแย้งกับข้อความหรือลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแต่อย่างใดไม่

ในทางตรงกันข้าม หากจะให้ถือว่าเวลาห้าปีต้องนับจากวันที่ตรวจพบแล้วกรณีก็จะไม่เป็นการสอดคล้องกับถ้อยคำที่ใช้ในมาตรา ๒๕๕ เสียด้วยซ้ำไป

๒. การแปลความมาตรา ๒๕๕ ในลักษณะเช่นว่านี้ จะเท่ากับเป็นการกำหนดกรอบเวลาสำหรับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ยื่นบัญชีได้แสดงไว้ด้วยโดยปริยาย ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมและผลที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมากกว่าการตีความเป็นอย่างอื่น เพราะหากไม่มีการจำกัดเวลาแล้ว การตรวจพบความผิดจะกระทำเมื่อใดก็ได้ อันจะทำให้ผู้ยื่นบัญชีฯ ต้องตกอยู่ในสภาวะแห่งความไม่แน่นอนโดยไม่จำกัดเวลา นอกจากนั้นแล้ว การตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้และเอกสารประกอบในบางกรณีเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลายาวนานพอสมควร ซึ่งเมื่อรวมเวลาในการตรวจสอบกับเวลาที่ต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกถึงห้าปีแล้ว อาจจะยังผลให้ผู้ยื่นบัญชีถูกต้องห้ามดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลายาวนานเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญมีเจตนาต้องการลงโทษ ซึ่งเจตนารมณ์ดังกล่าวจะปรากฏตามนัยมาตรา ๒๐๖ (๕) เรื่อง ลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรี และมาตรา ๓๐๗ วรรคสอง เรื่อง การตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของผู้ที่ถูกถอดถอนโดยวุฒิสภา ซึ่งในกรณีทั้งสองรัฐธรรมนูญได้ใช้ระยะเวลาห้าปีเป็นเกณฑ์

โดยที่ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกของวุฒิสภาในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓ อันเป็นวันสิ้นสุดอายุของวุฒิสภา จึงต้องถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่ผู้ถูกร้อง “พ้นจากตำแหน่ง” ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๕ ตอนท้าย

อาศัยเหตุและผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ผู้ถูกร้อง จงใจบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

นายสุจินดา ยงสุนทร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

LIRT